

KARLA HAVLÍČKA

BOROVSKÉHO

POLITICKÉ SPISY.

K VYDÁNÍ UPRAVIL

DR. ZDENĚK V. TOBOLKA.

Díl I.

»PRAŽSKÉ NOVINY«.

(1846-1848.)

V PRAZE.

NAKLADEM JANA LAICHTERA NA KRÁL. VINOHRADĚCH.

1900.

(Veškerá práva vyhrazena.)

39-13/2

Tiskem Dra Edv. Grógra v Praze.

Ú V O D.

Politické stati v tomto svazku otištěné jsou práce K. Havlíčka z doby jeho redaktorství při Pražských Novinách.

K. Havlíček redaktorem novin těch stal se dne 1. ledna r. 1846. Byl tehdy teprvé dvacetipětiletý (narodil se 31. října r. 1821), avšak nebyl pro redigování novin nepřipraven. Havlíček prošel střední školy a sebevzděláním doplnil a poopravil své názory školské. Znal latinsky, uměl německy, v řečích slovanských vyznal se dokonale, cestami rozšířil svůj obzor duševní. R. 1842 procestoval svoji vlast, viděl Polsko a Rusko. Od roku 1845 byl činný literárně s takovým úspěchem, že jej za redaktora »Pražských Novin« nakladateli K. V. Medauovi doporučil sám Frant. Palacký.

Havlíček ujímal se redaktorství »Pražských Novin« a jejich přílohy »České Včely« se vši vážností poctivého, svědomitého, pilného a snaživého člověka. Nehyl z těchkdo osobují si neomylnost, byl vědom si svých nedostatků, ale přinášel si vůli pokud možno nejvíce nedostatků těch se zbaviti. Havlíček v novinách svých chtěl co nejvíce přispěti »k zvelebení vlasti své, a k po-

učení i k vyražení svých krajanů«. A o novinách svých si přál, aby byly »jako památníkem, denníkem života národů, věrným a pokud možná úplným ohlasem všeho důležitého, co se děje«. »Dobře zřízené noviny, psal Havlíček, mají každého jednotlivce zpravit a poučiti o všem, co se na jiných místech znamenitého přihodilo, aby tak udrženo bylo spojení jakési mezi rozličnými zeměmi a mezi jednotlivci každé země, jimž na stavu země vůbec a na pokroku něco záleží.«

Vytknutému úkolu svých novin Havlíček hleděl činiti co nejvíce zadost. V rubrice »Domácí záležitosti« sděloval čtenářům a posuzoval vše, co se důležitého stalo v zemích českých zvláště a v říši vůbec, v rubrice »Zahraničné zprávy« zaznamenával vše, co paměti hodného událo se mimo říši rakouskou, v »Smíšených zprávách« pojednával o nepolitických pamětihodnostech cizích, v »Pražském denníku« zabýval se referováním o pražských záležitostech významu místního, v »Dopisovateli« přehlížel činnost v jednotlivých místech českých, v »Žertovných Novinkách« vtipně tepal i bavil své čtenáře, v »Nových knihách« zaznamenával krátkými poznámkami zjevy nové na poli literárním a ve velkých článcích pod čárou nebo v úvodě listu přinášel jak sám si napsal »theoreticky poučení a povzbuzení« o všech důležitějších otázkách zajímavých veřejnost.

A v každé z těchto rubrik, třeba že celá nepocházela z péra Havlíčkova, bylo viděti vždy Havlíčka celého, směřujícího pevně k jednomu cíli, rozhodného, radícího, poučujícího, nekolísajícího a s davem kompromissů nečinícího. Havlíček vytýkal vše, co viděl u nás špatného a volal po nápravě, a kde musil míti ohledu na censuru,

dosti přísnou za doby absolutismu, tam Havlíček ukazoval na podobné poměry jinde a konstatováním prostým nebo proloženým písmem naznačoval, co nemohl říci otevřeně.

Noviny Havlíčkovy byly věcné, úsečně psané, méně působily na cit, více na rozum. Jen v chvílích plných rozechvění, při zvlášť velkých událostech (jako prohlášení ústavnosti v březnu r. 1848) Havlíček psal články jako by svolával a ze sna budil opozdilé a spící. Jinak články Havlíčkovy jsou více poučné nežli rozčilující. A Havlíček poučoval rád a v listě svém odpovídal na vše, co zodpovědět si přáli zvědaví a po poučení práhnoucí čtenáři.

Začalo-li se mluvit v politice o Helgolandu, Havlíček uveřejňoval článek o Helgolandu, mluvilo-li se o větroplavbě, tiskl Havlíček článek »Plavba povětrná«, upoutal-li na sebe pozornost anglický parlament, získal si článek »Zřízení anglického parlamentu«, vystoupily-li do popředí politického života poměry francouzské, shledali jste se v Pražských Novinách s články »O ústavě ve Francii« a »Francouzské komory«, kazily-li se třeba na polích brambory, zjednal si Havlíček od zkušených lidí stať »Nákaza bramborů« atd. atd. Krátce Havlíček byl vždy na svém místě a používal každé nálady ve veřejnosti, aby poučil.

Všechno, co Havlíček psával v Pražských Novinách, byla příprava čtenářstva pro dobu, kdy přestal by absolutism a kdy naši lidé dostali by se do praktické politiky. A pro tu chvíli — nastala poprvé dne 15. března roku 1848 — chtěl Havlíček naše lidi mít poučeny o všech nejdůležitějších otázkách veřejných. Kriticky probral r. 1846 proto české názory o vzájemnosti slo-